

- tem. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 1-17.
2. Berwick DM. Controlling variation in health care: A consultation from Walter Shewhart. *Medical Care* 1991; 29: 1212-25.
 3. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Using the scientific method to define problems. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 46-66.
 4. Batalden PB, Stoltz PK. Performance improvement in health care organizations. A framework for the continual improvement of health care: Building and applying professional and improvement knowledge to test changes in daily work. *The Joint Commission Journal on Quality Improvement* 1993; 19(10): 424-47.
 5. Berwick D. Improving as science. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: 3-24.
 6. Neuhauser D, Headrick L, Katcher W, Lucas P. Applying the statistical methods of continuous quality improvement to primary care: hypertension. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: 111-36.
 7. Blumenthal D. Preface. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: ix-xxii.
 8. Blumenthal D. Applying industrial quality management science to physicians' clinical decisions. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: 25-49.
 9. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Applying quality management to health care. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 18-28.
 10. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Preface. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990.
 11. Palmer RH. Considerations in defining quality of health care. In: Palmer RH, Donabedian A, Povar GJ. *Striving for quality in health care. An inquiry into policy and practice*. Ann Arbor, Michigan: Health Administration Press, 1991; 36.
 12. Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations. *An introduction to quality improvement in health care: The transition from QA to CQI*. Oakbrook Terrace, IL: Joint Commission on Accreditation of Health care Organizations, 1991.
 13. Blumenthal D, Bohmer R. Contending views of quality management in health care: Implications for competition and regulation. In: Abbot III TA, ed. *Health care policy and regulation*. Boston: Kluwer Academic Press, 1995: 205-21.
 14. Blumenthal D. Total quality management and physicians' clinical decisions. *JAMA* 1993; 269: 2775-8.
 15. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. The diagnostic journey. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 75-108.
 16. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Implementing successful remedies. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 109-33.
 17. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Holding and extending the gains. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 134-43.
 18. Plsek PE. A primer on quality improvement tools. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 177-219.
 19. Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J. Ten key lessons for quality improvement. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 144-65.
 20. Garvin DA. Afterword: Reflections on the future. In: Berwick DM, Godfrey AB, Roessner J, eds. *Curing health care: New strategies for quality improvement*. 1st ed. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1990: 162-4.
 21. Laffel GL. Blood pressure variability: Beyond the state of the art. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: 137-65.
 22. Kuperman G, James B, Jacobsen J, Gardner RM. Continuous quality improvement applied to medical care: Experiences at LDS hospital. *Med Decis Making* 1991; 11 (suppl): S60-5.
 23. James BC. What is TURP? Controlling variation in the performance of clinical practice. In: Blumenthal D, Scheck A, eds. *Improving clinical practice: total quality management and the physician*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 1995: 167-202.

Salmonella kan finnas i sköldpaddor

Enheten har tidigare varnat för förekomst av salmonella i importerade sköldpaddor, särskilt vattensköldpaddor.

Efter det att en tonåring i norra Sverige nu blivit appendektomerad i slutet av november för vad som visade sig vara en salmonellaenterit utgående från en vattensköldpadda i familjen vill vi upprepa denna varning.

Till och med november i år har 53 svenskar insjuknat efter kontakt med sköldpaddor. Detta utgör 10 procent av de kända inhemska fallen under perioden. Denna smitta drabbar framför allt barn: 79 procent är under 15 år. Den vanligaste fagtypen är S enteridis fagtyp 8. När det gäller smitta från andra reptiler känner vi till 12 fall smittade av ormar eller ödlor, men dessa har främst varit vuxna personer.

Det kan finnas anledning att fråga om (vatten)sköldpaddor i familjen vid misstänkt appendicit hos barn och tonåringar.

Ebola till Sydafrika

Den 27 oktober flögs en läkare med feber från Gabon för vård i Sydafrika. Han hade arbetat på ett sjukhus i Libreville, och inte nära något område med känd förekomst av Ebola-virus. Malaria-behandling hade inte förbättrat hans tillstånd.

En sydafrikansk sjuksköterska som den 29 oktober exponerats för hans blod insjuknade efter ett par dagars lättare influensaliknande symtom den 6 november i vad som den 16 november visades vara Ebola. Primärfallet tillfrisknade och skrevs ut den 11 november, men sköterskan avled den 24. Cirka 350 ytterligare kontakter som varit i närheten av primärpatienten har nu följts under 21 dagar utan att några fler fall konstaterats.

Botulism i Sydsverige

En polsk långtradarchaufför som kom till Sverige från Polen i mitten av november insjuknade i sin bil och fördes så småningom till ett sjukhus i södra Sverige med klara tecken på botulism. Enligt uppgift finns det ytterligare två fall av botulism i mannens hemby. Han har fått adekvat behandling och tillfrisknat. Smittkällan är okänd.

*Epidemiologiska enheten,
Smittskyddsinstitutet*